

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fill. — Községeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 8 kor. **Egyes szám ára 20 fillér.**

Felölös szerkesztő és lapfőnököse:

Dr. Tóth János.

Társzerkesztő: Dr. Franciscy Lajos.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.

Hirdetési árak: Egy háromsoros petitsor ára 16 fill. Több-szöri közlésnél árkedezmény.

Hivatalos hirdetmények 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fill.

Politika és egyházi kormányzat.

Mióta a Széll-kormány bírja a hatalmat, a közigazgatási közegek eljárása az ellenzékkel, névszerint a néppárttal szemben megváltozott. De csak mód, nem lényeg tekintetében.

A zaklatások száma csökkent, a politikai üldözés más alakot öltött. Nagyon szeretnénk megírni, hogy a politikai üldözésnek minden faja kiveszett Magyarországon a Széll-kormány alatt, örvendő megelégedéssel állapítanánk meg, ha lehetne, hogy nincs ebben az országban olyan hatóság, mely valakit zaklatna, üldözne ellenzéki álláspontja, polgári jogainak gyakorlása miatt.

Megkönnyebbülve fellélekzenénk, ha különösen Nyitramegyéről lehetne ilyesmit állítani. Az erőszak és a közigazgatási szegénylegénykedés ezen ösfélszékben rendes viszonyokat teremteni, a közigazgatást a politikától elválasztani, minden jogkérését szigorúan a törvényes igazság jegyében terelni, az ügyefogyott népnek a politikai pártállásra való tekintet nélkül útbaigazítást adni, segítséget nyújtani, sürgősen szükséges követelményei a jogérzésnek és a közeleti tisztességnek.

Reméltük, hogy a mostani főispán székfoglalásával végre beköszönt a poli-

tikai méltányosságnak és a közigazgatási pártatlanságnak az a korszaka, melyben a hatósági zaklatásoktól menten mindenki nyugodtan teljesíthetné kötelességét és a hazafias közügyek terén mindenki számára biztosítva lenne a békés együttműködés lehetősége. Sajnos, ez a reményünk eddig el nem teljesült. Azon rövid egy év alatt, mely a mostani főispán székfoglalása óta lefolyt, a merő zaklatásból folyamatba tett pereknek egész sora tárgyalatott le, s ezen tárgyalás alatt kitűnt, hogy a közigazgatási közegek az új főispáni regimé alatt is épp úgy szabad folyást engedhetnek az ellenzéki férfiak ellen forralt boszújoknak, mint a hogy azt az előtt tették. Elég hivatkoznunk Sándorffy Nándor és Bresztyenszky Kálmán bűnpereire, melyek napfényre hozták a közigazgatási hatóságok animozitását, az ellenzék ellen táplált ellenszenvét.

Ha ehhez még hozzávesszük az ok nélkül történt bírságolásokat, melyek különösen a zsámbokréti kerületben öltöttek hallatlan mérvet, úgy hogy a kerületnek épp most siratott képviselője kénytelen volt bekérni ezen bírságolások adatait, hogy azokat a miniszterelnöknek bemutassa, esetleg az országgyűlésen is felhozza, akkor bizony hiú képzelődés volna azt hinni, hogy ledöntettek immár Nyitra-

megyében azok a korlátok, melyekkel a közigazgatási hatóságok a politikai szabadságot és az állampolgári joggyakorlást körülzárták.

Sőt, a mi a legrosszabb, a krakováni káplán esetéből, melyet lapunk mult számában komoly, köztisztelőben álló férfiú ismertetett, megtudtuk, hogy a mostani főispán a politikai üldözésnek olyan terére lépett, melyen, ha újabb kísérleteket tenne, részünkről a legerélyesebb harcot hívná ki maga ellen.

Gonosz lelkű emberek megrágalmaztak egy fiatal papot, ráfogták, hogy pánszláv, a kinek működése nemzeti szempontból veszedelmes azon a helyen, hova őt egyházi feljebbvalója kirendelte. Ezen rágalmakat a főispán elhitte és nem tudni, magától-e vagy mások tanácsára a megvádolt pap ügyét az egyházi főhatóság elé vitte, kérve a »pánszláv« papnak más helyre való áthelyezését.

A főispán ezen eljárása magánjellegű, bizalmas természetű dolog volt, és feltevéssük, hogy jó szándékból eredt. Bizonyára nem akart ő beavatkozni az egyházi kormányzat ügyeibe, sem arra illetéktelen folyást gyakorolni, hanem csak bizalmas úton felhívta az egyházmegyei hatóság figyelmét a pánszlávnak lefestett papra és jelezte, hogy kívána-

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

Major Ferenc dr. †.

Székesfejérvár, 1903. jan. 8.

Nyitra-Zsámbokrét nemesszívü képviselőjének megjelent a halál kérelhetlen anyala s magával vitte annak lelkét. Elárvult a kerület, képviselője meghalt.

Székesfejérvárra január nyolcadikán a hajnali órákban egy leómozott koporsót hoztak. — Csend, némaság követte a koporsót s szomorú fájdalom szállt fel a keblek mélyéből: a rokonkeblek csendes részvéte kísérte a kialudt szív utolsó útját.

Ott pihen immár csendes kriptájában, elv eszmetársának, néhai Steiner Fülöp püspöknek sirja mellett. A szülő föld befogadta nagy fiát. Bölcsője is a város falai között ringott, sirját is itt zárták le örökre.

Elköltözött a nagy lélek, kialudt a tisztult szív. Munkáját elvégezte a rendkívüli ember. Többet nem tehetett.

A krisztusi szeretet hozta folytonos hullámzásba ezen ideális gondolkodású férfiú keblét:

bármit tett — s rendkívül sokat tett — szent lelkesültségében s nemes buzgalomban tette.

Minden földi érdektől megtisztult eszméit drága vércinek javára s boldogítására szentelte. Hatalmas szelleme örökösen népert munkálkodott, nagy szíve folytonosan a népert dobogott.

Major Ferenc dr. nagy munkát végzett: mozgásba hozta — vagy legalább is neki orosz-lánrésze volt benne — szép hazánk katolikus elemét. Az erős hit hegyeket mozdít: az ő sziklaszilárd hitere is nagy szükség volt, hogy a magyar katolicizmus megmozduljon.

A mai országos terü s erejü védekezés szervezkedés megindításának óriás munkája tekintélyes részben nevéhez, személyéhez: *lánglelkéhez* fűződik.

Magyarország katolikus szívervéseinek mozgató ere az ő kebeleből fakadt; az ő keblén keresztül megkétészereződve végezhetette csupán a tömörülés eszmeje a még ma is működő s megmérhetetlen munkát.

A katolikus egyház örök hitének eltető igazságai erősítették meg keblét. És e megerősítésre nagy szükség is volt. Csakis a csontok velőin s az ezek vércseppjein keresztül ható isteni vallás eszméi vértézhettek fel meghalt nagyszü-

képviselőnk férfi erejét fáradságot nem ismerő tevékenységére.

Kerülete minden egyes, még a legszegényebb emberének is valódi atya volt. Orvosi tudományát lágyan érző szíve mindenkinek hozzáférhetővé tette. Kész örömmel szolgált minden szegény szenvedő embertársainak baján.

És a kiket személyes szolgálataival nem boldogíthatott, azokat is boldogságra akarta vezetni a magyar parlamentben. A nép fia volt, a népert, a szegény nyomorult népert égett a szíve. Legjobb tehetsége szerint megvédelmezte a sok-sok jogtalan támadás ellen. Lelkes beszédeiből gyújtó erővel tört elő a tiszta meggyőződés tüze, melynek lángja mindig a népert lobogott.

Ezen ideális jellemvonásokhoz, mint benső tartalomhoz, gyönyörű harmonikéban járultak személyének külső, lebilincselő tulajdonságai. Szelíd, szerény, kedves s egyszerű volt külsejében s megjelenésében.

Innét magyarázható az az országos részvét, mely betegsége s halála alkalmából megnyilatkozott.

A legmagasabb egyházi s politikai állású férfiak meleg érdeklődése bizonyára jólesően enyhítette a gyermekét ápoló anya gyötrődő lelkét. A fel-felcsillámló remény, hogy szerető fiú fel-

tos lenne, ha az illető más helyre tétetnék át.

Mi így gondoljuk a dolog megtörténését, így fogjuk fel ezt a politikai közbelépést, mert nincs okunk ez esetben rossz szándékot feltételezni és mindenképpen őrizkedni akarunk attól, hogy az esetet felfújjuk, mert ez csak ártana annak a tárgyilagosságnak, melynek érdekében ezt az ügyet szóvá tettük.

De bármily bizalmas volt is a főispán közbelépése, az esztergomi egyházmegyei hatóság mégis indítatva érezte magát, hogy ez ügyben vizsgálatot rendeljen el. A vizsgálat kiderítette a megvádolt pap ártatlanságát, a ki mellett fényesen tanuskodik az a megcáfolhatatlan tény is, hogy papi működésének színhelyéről, Krakovából a nemzetiségi jelölt, Valásek János egyetlen egy szavazatot sem kapott. Ezen kívül ebben az ügyben, lapunk mult számában szót emelt egy olyan férfiú, a kinek hazafisága minden kétségen felül áll, és ő is a megrágalmazott papot jó magyar hazafinak jelentette ki.

Ezek után konstatálhatjuk, hogy a főispánt gonosz módon félrevezették, a kik őt erről az ügyről informálták. A krakováni káplán néppárti érzülete szálka volt egyesek szemében, azért indították meg ellene a hajszát és igen sajnáljuk, hogy sikerült nekik ebbe a hajszába a főispánt bele lovalniok.

Szeretjük hinni, hogy a főispán úr működési körében a szóban forgó közbelépés egy olyan izolált jelenség, mely többé nem fog megisméltódni. Maradjon csak a saját területén a politikai hatóság, van ott elég tisztítani és javítani való. Bátran fel lehet tenni minden magyar katolikus püspökről, hogy a vezetése alatt álló klérus hazafias érzületének fejlesztésére annyit tesz, a mennyi csak módjában áll. Kívánni való e tekintetben csak ott merülhet fel, a hol az egyházi

gyógyult meg éltette a jó édes anyai keblét. Szülővárosa, párt s valláskülönbség nélkül, nagy számú tisztelői s jóbarátai epedve lesték a kedvezőbb híreket a nagy beteg orvosaitól — de hiába.

A rettegett halál bekövetkezett: Major Ferenc dr. jóságos szive megszűnt dobogni.

A jó fiút s rokant, a szerető jó barátot, a tudós orvost s a böles államférfiút széles hazának minden fia őszinte lélekkel sajnálja. Szomorú halálát a vallás vigasza s a nagyszámú részvét melegsége teszi elviselhetővé az édesanyai kebelnek.

Ezen országos veszteség legmélyebben a nyitra-zsambokréthy kerületet sújtja. Major Ferenc dr. méltó büszkesége volt kerületének s a megye képviselőinek.

A magyar hazafias és katolikus eszmék nagy harcosát ma kísértük örök nyugalomra Szekesfejevárott. A tiszta részvét itt nyilatkozott meg a legőszintebben.

Az országos egyházi s politikai notabilitások meleg részvétávirata s levele, vagy személyes condoleálása mellett igazán megható volt a temetés. *Várossy Gyula* dr. megyéspüspök végezte e szomorú szertartást.

A közkedveltségű képviselőt, Fejérmegyének több éven át volt tisztiorvosát, szülővárosának

főhatóság intencióinak határt szab a lehetetlenség.

Maradjanak tehát csak elkülönítve a politikai hatóság és az egyházi kormányzat joghatárai és körei.

Nyitra város pénzügyei.

III.

Engedje meg a t. Szerkesztő úr, hogy „Civis“ polgártársamnak, a Nyitra városi pénzügyi viszonyokra vonatkozólag tett észrevételeihez, én is hozzá fűzzem a magamét.

Nem tagadom, hogy a városnak pénzügyi helyzete engem is aggaszt, s habár a jósok szerepe majdnem mindig igen haláttan, mégis azt mondom, ha a tek. városi képviselőtestület és a városi tanács így fognak gazdálkodni, óriási *krach* lesz a vége.

Eszembe jut azon munkálat, melyet a mult év végén, a főváros IV. kerületének törvényhatósági bizottsági tagjai a fővárosi költségvetés tárgyalása alkalmával együttesen benyújtottak, és Polónyi Géza által szóval is megindokoltak. És azt hiszem, ha akadnának a mi városunkban teljesen elfogulatlan független férfiak, akik Nyitra város pénzügyeit a néhány évi multra is visszamenőleg alaposan megvizsgálnák, ugyanolyan elszomorító adatokkal lepnék meg — megfelelően kisebb arányban — a Nyitra városi polgárságot, mint Polónyiek a fővárost.

Magán embernek az a törvényes helyzete, hogy ha vagyona meghaladja tartozásait, akkor egyideig adósságokból él, ezekre dolgozik, s végre fizetésektelelné válik.

A város, mint ilyen szerencsésebb helyzetben van, mert habár adósságai már meghaladják vagyonát, s habár már adósságokból él, mégsem mond csődöt, hanem erősebben, fokozottabban veszi igénybe a polgárok adózási képességét, s ezeket szegényíti, hogy önmagát föntarthassa.

Igy van ez Nyitra városával is. Tessék megnézni a város vagyoni mérlegét, az 1903. évi költségvetés szerint.

Azt mondja a vagyonelejtár, az 1901. évi december 31-iki állás szerint:

Cselekvő vagyon . . . 1.902,732 kor.

Szenvedő vagyon . . . 1.313,690 kor.

Tiszta vagyon: 589,042 kor.

De ha utána taglalunk a részleteknek, látni fogjuk, hogy ez csak számtani takargatás. A kimutatás szerint ugyanis azon alapok, a melyek-

nek határozott és állandó rendeltetésük van, s a melyeket a város kezel ugyan, de saját adósságainak kifizetésére, vagy saját tetszése szerint, célokra fordítani nem szabad, (például: szegényalap, temetőalap, tisztviselői nyugdíjalap stb.) összesen 196,000 koronát tesznek ki.

Ezeket a vagyommérlegben nem a cselekvői hanem a szenvedő-alapra kell tenni, vagy legalább erre is, mert betétekben és papirokban megvannak. S akkor már a cselekvő vagyon 1.796,000 koronára apad.

A jövedelmező cselekvő vagyon lapján fölvannak véve:

a honvédlaktanya 400,000 kor.-val

a méntelep-laktanya 360,000 kor.-val

a téglavető telep 40,000 kor.-val

összesen: 800,000 kor.-val

Ezek azonban nézetem szerint csak problematikus értékek.

A honvédlaktanya jövedelme a szerződés daczára bizonytalan. Ha a katonai kincstárnak újabb átalakítások mutatkoznak szükségességeknek, egyszerűen megrendeli a városnál, s a város szó nélkül teljesíti, mert katonákkal kikötni nem mer. S ha majd a szerződésnek lejártával katonáék csak félannyi jövedelmet ígérnek, ezzel is be kell érni, mert a laktanyát más célokra fordítani nem lehet. És ha katonáéknak az lesz a véleménye bármikor, hogy a laktanyát egyszerű raktárnak használja, — ez ellen sem tehet semmit. A laktanyának realis értéke mindezeknél fogva 200,000 koronával többre nem tehető, mert ha a katonák el nem foglalják, az épületek nyers értéke nem több.

Ugyanílyen okokból a méntelep valódi belértéke 160,000 koronánál többre nem tehető.

Emlékezzünk csak a nyitrai gőzmalomra. Fölépítették a részvényesek drága pénzen, s mikor a társulat megbukott, a malom néhány évig üresen állott, s azután megvette valaki 42,000 koronáért.

A városi téglavető értéke nem 40, hanem legfölebb 20 ezer korona.

Ha ezen három tételnél a realis különbözetet levonjuk, akkor a cselekvő vagyon 1.376,000 koronára csökken.

S ha még hozzávesszük, hogy az iskola-épületek, melyeket szabad rendelkezésre álló, s közforgalom tárgyát képező ingatlan vagyonnak tartani szintén nem lehet, s így ezeknek 76,000 korona becsértékét szintén levonjuk, akkor a cselekvő vagyon értéke 1.300,000 koronát fog kitenni, melylyel szemben 1.313,000 korona adósság áll fenn a nagy tételekben, s hogy vannak

apraja-nagyja ismerte. És mind eljöttek a gyászos szertartásra, kiket a rokonság, barátság, ismeretség vagy a jótékonyaság köteléke fűzött a megboldogulthoz.

A Szentháromság-temető kápolnáját egészen megtöltötte a szebbnél-szebb óriási koszorúk tömege. A család koszorúján kívül feltűnt az országgyűlésé, a néppárté, a Zichy-családé és a városé.

Szekesfejevárvárra kegyelet, szép jelét adta a közönség, főleg a szegényebb nép hálájának, melyet az úgy sem tudott volna másképp leróni, mint midőn Major Ferenc dr. holttestét drága kincsének tekintette s számára külön diszinhelyet jelölt ki. Így e városi szép tényben a nép is lerótta háláját a jóságos orvosnak, kinek számtalanszor részesült igényes gyógykezelésében.

E temetésen egyesült a város intelligentiája a köznéppel: egyesült a halott iránt érzett tiszteletben s kegyeletben. Ott volt a város s megye teljes tisztikara; a törvényszék, a tüzoltó s ipartestület, a kath. legényegyesület, a S. Donát-társulat, a kath. kör, melynek egyik megteremtője, alapító tagja, igazgatója volt. Ott voltak az összes intézetek tanártestületei; ott volt a Szt. István temetkezési társulat s a polgári dalkör, mely a koporsónál is, a sírnál is megható énekkel bucsuztatta el a kedves halottat. Ott volt

végre több néppárti képviselő, névszerint: *Gróf Zichy János dr., gr. Zichy Aladár, Rakovszky István, Kovács Pál dr., Darányi Ferencz, dr., Trubinyi János, Jankovics Béla, Szüllő Géza, Meszlényi Pál*; Ott volt *Koller Tivadar* függetlenségi s *Szöts Pál* szabadelvű képviselő, a Ház jegyzője.

Valamennyien meghatottan mondtak végső „Istenhozzádot“ a drága halottnak.

Major Ferenc dr. élete a nemes eszmék körében eltöltött élet volt. Korán hagyott itt bennünket, korán vált meg kedvelt kerületétől, de legkorábban szakadt el mégis drága édes anyjától. A jó anya megtört a fájdalom nagysága alatt, megtörte az elválás szükségessége. Mindene volt e jó ember, benne tehát mindenét elvesztette. — Szívének felét zárták, vagy talán az egészet — a rideg koporsóba; öröme kialudt jó gyermeke s egyetlen vigasza gyászos elhunytával.

De mégis megmaradt számára a hit örök enyhítő ereje. Megmaradt a tudat, hogy szerető fia jól, nemesen élt, hogy a vallás tiszta eszméjének szentelte életét, s hogy életében sokakat boldogított. Sok szegénynek törülte le szenvedésében lepörgő könnyeit; — törülje le most a jámbor lelkű jó anyát a szerető fia halálán megnyilatkozott országos részvét.

Egy jelen volt.

kisebb tételű adósságaink is, az nem lehetetlen.

Igaz ugyan, hogy kézen fekszik azon ellenvetés, mely szerint az 1.313.000 korona törlesztéses kölcsön évről-évre apad, s így a cselekvő vagyon ugyanannyival emelkedni fog. De hiszen ez azon tény, melyet a t. képviselőtestületnek szem előtt kell tartania, mint a város pénzügyi megerősödésének alapját.

Eddig ugyanis a városi gazdálkodásnál az az irány volt az uralkodó, hogy a „haladás“ címe alatt, a jövő nemzedékre is kiterjedő terhekre verték a polgárságot. Elértünk ezen az uton oda, hogy vagyoni mérlegünk csak mesterséges számcsoportosítással rajzolható cselekvőnek, és hogy a polgárok adózó képességét homályos módzatokkal erőltetjük, a mi utójára mégis csak vagyoni pusztulásra vezet.

Ezen az uton tovább haladni nem szabad, mert Nyitra városa ne ámitsa se önmagát, se hitelezőit azzal, hogy valami különös fejlődésre és emelkedésre számíthat, s ennél fogva a városi gazdálkodásnál is szerényebb keretek közé kell szorulnia. Ne játszuk az urhatnamságot, ne akarjunk nagyvárosi szerepet vinni, mert ez belőlünk nem telik és nem is fog telni utódainkból sem.

Az elővigyázat nem árt. Miért állítom fon-
tebb, hogy a városi téglavetőnek értéke legföllebb 20.000 korona?

Ez a telep most évi 2500 koronáért van bérbe adva. A bér ez idén lejár. A bérlő egy egész évi bérral tartozik, és a város kényszerült őt perelni, s már árverést is kérni. Mindez miért történik? Azért, mert az érdekeltek kartellje halálra ítélte a városi téglavetőt.

A mostani bérlő gyöngye üzleteket csinál; átengedi az üzleti versenyt más helybeli és környékbeli téglavetőknél. Vannak olyan jóakaróink is, a kik a városi téglát minőségét, — mely eddig tudvalevőleg mindig elsőrangú volt, — ócsárolják, s a többiek tégláival szemben sokkal rosszabbnak híresztelik.

Mindezekkel előkészítik azt, hogy a városi téglavetőre ne akadjon bérlő, s a város majd örüljön, ha a kartellbe állottak *strolmannja* kegyelemből 2000 koronát fog a jövő 6 évre bér gyanánt beígérni.

S a kartellek csápjai messzire szoktak kiterjedni. Ezért kell a t. városi képviselőtestületnek több lelkiismeretességgel és kötelességtudással és még több elővigyázattal dolgozni.

„Civis“ polgártársam adatai szerint 1903-ra a városi bevételek 5675 koronával apadtak, a kiadások pedig 9052 koronával emelkedtek. Ez egy évre 14727 korona pótladó-emelkedés a polgárság zsebére. Hová jutunk, ha így „haladunk“?!

Civis II.

A mi ovációink.

Mult vasárnap délelőtt felette kedves meglepetésben részesült a „Nyitrai Szemle“ szerkesztősége a központi papság részéről. A felelős-szerkesztő éppen vidékre utazni akart, midőn megjelent a Roskoványi könyvtárban a központi papság egész testülete, köztük csaknem valamennyien, akik nem voltak gyendélkedés v. hivatalos teendőik által akadályozva. Megjelentek Czeizel Gábor, Vagner József pápai praelatus urak, Dr. Csippék Sándor, Dr. Bobok József, Nemcsék Ferenc, Mihálik József, Kutvaszer István kanonok urak, dr. Dudek János kasszemin. igazgató, Sarmaságh Géza főgymn. tanár, dr. Franciscy Lajos theol. tanár, Prihoda Lajos, Belák József karkáplánok, dr. Mihalovics Ede theol. tanár, Kondor István pápai kamarás püspöki titkár, Németh István főgymn. hittanár, dr. Puchovszky Bálint sz. széki jegyző, Csefalvai Aladár, Cserey István segédlelkészek, Ochaba Pál püspöki szertartó, kikhez utközben még Horváth József törvényszéki bíró, Kubinyi Endre püspöki pénz-

táros és Suchala Tádé földbirtokos urak csatlakoztak.

A meglepett szerkesztőt a testület nevében Mihálik József apátkanonok úr a következő lelkés tüzellel elmondott beszéddel üdvözölte:

Tisztelt Bardunk!

A központi papság és a velünk szívvlelélekkel, elvek és meggyőződésekben összeforrt világiak egy csapata jelenik meg előtted, hogy követve a társadalmi jogrend ama etikai szabályát: „suum cuique“, irántad leróvja a tisztelet, szeretet ama adóját, melyre te méltán rászolgáltál.

Ismerve szerénységedet, mely sohasem kereste a feltűnést, az emberek dicséretét, a zajos ünnepeket, mi természetesebb, minthogy zavartan és csodálkozva kérdezed: Minek köszönjem váratlan s ily tömeges látogatástokat? Ne sértse szerénységedet, ha az előtted álló talányt pár igénytelen szóval megfejtem.

Midőn mint borostyán-koszorúzott tudós az egyházi műszak e szentélyében több, mint egy lustrumon át megismerttetted tanítványaidal az Isten földi országának, az egyháznak alapítását, a tanári katedrán előadtad nekik a katolicizmus kétezer éves küzdelmeit, a césárokat és királyok gögje, zsarnoki túlkapásai ellen vívott harcokat, a különböző tévtanok ellen folytatott védelmet, az állam és a társadalomra kiható üdvös befolyását, terjedése és hanyatlása fölötti örömet és bánatot — és oda álltál a közelet ama porondjára, hol a szabadelvűség, nevezetesen a modern korszak által megtevesztett nagy elnök-tudósok, írók, törvényhozók és államférfiak a legádázabb harcot vívták az egyház jogai s polgári társadalmunk szabadságai ellen — t. i. a saját terére. Bizva Isten igazságában és elvtársaid buzgóbb támogatásában, útnak indítottad kedves lapodat ezelőtt tíz évvel, telve remény s lelkesedéssel, telve megalkuvást nem ismerő elvszilárd-sággal, mindig csak az igazságot tartva szem előtt, s nem törődve, vajjon tetszik-e ez bizonyos köröknek vagy nem.

Erés tollal védted a hit megdönthetetlen, véltatlan örök igazságait a hamis tudomány ellen, a tiszta erkölcsöt s politikai elvhűséget és tisztességet a modern romlottság ellen, a polgári alkotmányos jogot s szabadságokat az önző s jogtipró szabadelvűség s politikai szélhámosság ellen; a nemzeti eszmét a kalandos kosmopolitizmus ellen, a vallásos s önfeláldozó hazafiságot és érzületet a szó-szatyár s üzérkedő érdekhajászat ellen.

Csoda-e, hogy elleneid nem tudván téged legyőzni téged az érvek fegyverével, — hazugságokat koholtak össze ellened, sárral dobálták meg tiszta, szeplőtelen, csakis eszményekért lángoló jellemet?

Es ép azért, hogy sem a fényes karrier jövője, sem a galád ellenség dühe s gyűlölete egy hajszálnyra sem tántorított el az igaz szókimondás útjáról — minél aljassabb volt ellenségeid számdéka, annál bensőbb volt elvtársaidnak s barátaidnak irántad átértett szeretete, tisztelete s nagybecsűlése.

De a benső tisztelet és szeretet kifelé tör a szívből s tettekben óhajj nyilatkozni. Ez a mi óhajunk is.

Aranyunk nincsen, de a mit tiszteletünk jele s hírlapírói érdemeid elismerésül tíz éves jubileumod alkalmából nyitunk, drágább a szinarany-nál, mert az emberi kebel legtisztább s legnemesebb érceleméből — a szeretetből származik.

Mint tanár világosítottál sokaknak tudásoddal, mint író védelmezted azt, a mit tanítottál: tolladdal.

Kérünk — fogadd el ez elismerésünk zálogát szívesen, — úgy mint mi azt neked szívesen, adjuk. Valamint e tartókra feltűzendő gyertya az éjjeli csendes munkánál megvilágosítja irásod irányát, úgy világosítsa föl a te szellemi munkád fénye a mi elménk láthatárát; és a mint eddig a rez- vagy lúdtollat — úgy használd ezentúl az egyház és a haza védelmére ezen ezüst tollat számtalan éveken át a legjobb egészség, szerencse és megelégedésben. (Élünk éljenek.)

Es itt Mihálik úr átadott a fel. szerkesztőnek két felette díszes ezüst gyertyatartót, melybe a szerkesztő monogramja van bevésva a következő dedikációval: 1892—1902. Dr. Tóth Jánosnak, a „Nyitrai Szemle“ nagyérdemű szerkesztőjének a nyitrai központi papság. Ugyisint egy szép ezüst tintatartót ezüst írószerekkel.

Erre lapunk felelős szerkesztője körülbelül a következőket mondotta:

Méltóságos uraim! Nagyságos és főtisztelendő

s tekintetes urak! Mélyen Tisztelt Barátim!

Mint a kapunál rám várakozó kocsirol következtethetik, éppen elutazni akartam s ha véletlenül nem értesítenek jövetelökröl, el is utaztam volna. Mikor aztán tudomra adták, hogy megtisztelnak megjelenésökkal, akkor meg éppenséggel futni akartam, mert őszintén szólva, énnekem igen kevés praxisom van az ünnepeletésben.

De akkor jutott eszembe, hogy hiszen ez a tüntetés nem a személynek, hanem a — „Szemlének“ szól, hogy ez a kitüntetés azt az irányt akarja jutalmazni, melyet a „Nyitrai Szemle“ egy évtized óta követ és melynek célja a katolikus közszellem ébresztése és föntartása, és ha önöknek az a céljuk, akkor én is bizvást az önök sorába állhatok, hogy nem mint ünnepelet, hanem mint ünneplő vegyem ki részemet a „Nyitrai Szemle“ tíz éves jubileumában.

Ha mind magamra vonatkoztatnám azt, a mit itt ékes ajku szónokuk rólam elmondott, őszintén bevallom, hogy inkább kánpadon szeretném magam látni, mint egy ilyen ünneplő társaság központjában. Mert nem vagyok ám én az, a minek mondanak. Én csak kormányosa vagyok egy hajónak, s ha önök a hajókormányost, ki az ő kérges tenyerével a hajó kerekét forgatja, megfigyelték, láthatták, hogy az még a tisztikarhoz sem tartozik. Én is tehát csak egyszerű munkása vagyok a „Szemlének“. A „Nyitrai Szemle“ tulajdonképeni irányítója egyházi szempontból méltóságos Főpásztorunk, politikai szempontból pedig a katolikus érdekek ernyedetlen harcosa gr. Zichy Nándor.

Én csak egyszerű munkás vagyok, a kinek az utolsó kalapácsütés jutott osztályrészül. Emlekeznek önök még a nyitrai emlékkő építésére. Tudják, hogy a köveket már kifaragva hozták ide Erdélyből, s a Zoboron csak itt-ott simítani, kiegyenlíteni kellett rajtuk egyet-mást, hogy jobban egymásba beilljenek. Nekem is csak ez a simítás, a köveknek egymáshoz való illesztése a föladatom, s itt-ott ha egyik-másik kő hiányzik, pótolom azt. Hogy a „Nyitrai Szemle“ megérthette az első tíz esztendő, az uraim, első sorban az önök érdeme; mert ha végig nézek az önök díszes során, keresve kell keresni azt az embert, a ki becsesebbnél becsesebb, kisebb-nagyobb dolgozattal hozzá ne járult volna a „Nyitrai Szemle“ hasábjaihoz.

Uraim! Önök most gyertyatartót adtak emlékül, de itt megjegyzem, hogy a hozzávaló világító gyertyát már régen bírom az önök példájában. Mert önöknek minden jó és nemesért való versengése az a gyertya, melyet én világító példál ide illeszthetek az ezüst gyertyatartóba. E buzgó versenyben én csak egyszerű atóm vagyok, kinek, ha van valami érdeme, úgy ez csak az lehet, hogy tíz esztendeig kitarítottam e veszedelmes helyen.

Hogy a lap eredményeket ért el, melyeket az ellenfél sem mer kétségbe vonni, azt első sorban önöknek és lelkes vidéki munkatársaimnak lehet köszönni. Önök között ki több, ki kevesebb munkával, névszerint: dr. Mihalovics Ede, dr. Dudek János és dr. Franciscy Lajos, szeretett barátaim állandóan is voltak, illetőleg vannak a lap köteleiben.

Ezeknek, s távollevő helybeli és vidéki munkatársak szellemes, lelkes és mindenekfölött önzetlen közreműködésének lehet köszönni, hogy a „Nyitrai Szemle“ megérthette tíz éves jubileumát.

Vegyétek ki részeteket ez ünneplésből nemes barátim, mert hiszen nélkülötek úgy sem létesíthettem volna semmit. Az illusztris szónok elismerő meleg szavai voltaképen nektek szólanak első sorban; én csak maradok az, a ki voltam eddig is; minél inkább támad az ellenfél, annál szilárdabb leszek: hasonló a vasuti sinekhez, melyeknek a Bessemer kohókban óriási nyomással adnak megfelelő keménységet. Sőt a használat, ha minél

több ezer vonat átfut rajtuk, csak növeli szilárd-ságukat, mert ha kivonják is rendeltetésükből, az építkezésnél traverzeknek alkalmazzák.

Fogadják legmelyebb hálaomat egy a nagy-ságos szónok ur, mint a többi méltóságos és mé-lyen tisztelt uraim és barátaim végtelenül kitün-tető szeretetükért és tartsák meg azt irányomban és a lap iránt a jövőben is; és akkor, ha az Isten az ő szent kegyelmével jövőben is támogatni fog: erős a bizalmam, hogy minden támadások dacára, megélelem ebben a minőségben a második decenniumot is.

Szerencse fel egy újabb decenniumra!

Válasz.

Tekintetes Szerkesztő Úr!

A „Nyitramegyei Szemle” mult évi 52. és folyó évi 1-ső számában „Civis” aláírással megjelent „Nyitra-város pénzügyei” című közleményre vonatkozólag be-cses lapjának legközelebbi számában következő helyre-igazítást közölni sziveskedjék:

1. téves a közlemény ama állítása, hogy a marha-vágóhid, rendőrségi épület és tűzoltók máshozáza épí-tésére felvett kölcsönök más célokra elköltettek volna, mert a rendőrségi épület felépítésére kölcsön egyáltalán nem lett felvéve, a marhavágóhid és a tűzoltó szertár felépítésére felvett kölcsönösszegek pedig a közgyűlés határozata értelmében a további rendelkezésig gyümöl-észőzőleg kezeltek;

2. téves továbbá azon állítás, hogy 1902. évben az állami adók Nyitrán 37,000 koronával emeltek; 1903-évtől a tényleg előírt állami adó ugyanis csak 19,712 kor. 82 fillérrel tesz többet ki, ennek azonban részben az adózó felek saját bevallása, részben pedig a pénzügyi hatóság által tett helyszíni összehasonlítások az okai; az adómentes házak után pedig szintén a fent-jelzett okokból 3403 kor. 50 fillérrel tesz többet ki;

3. téves azon állítás is, hogy az 1902. évben az összes egyenes állami adó csak 200,000 koronát tett ki, mert az ugyanazon évi költségvetés D. bevételé címén 36. t. a. adómentes házak utáni községi pótdadó címén előírányzott 7000 korona alapjául vétetett 13,900 korona állami adó s így az 1902. évre az összes községi pótdadó alapjául felvétel nem 200,000 korona, hanem 213,900 korona, az 1903. évre pedig 23,700 korona, a különbözet csak 27,000 koronát tesz ki, hanem 23,100 koronát tesz ki;

4. nem való, hogy az 1903. évre tervezett bevételek közül néhány ezer korona kimaradt, mely mint pótdadó a pénztárba befolyik; ezen téves állítás onnan ered, hogy az 1903. évi költségvetési tervezet Kiadások című 1. tételénél a megyei pótdadókra előírányzott 5497 kor. 74 fill. kiadás a bevételékben nem lett ellentételezve hasonló összeggel; a szóban levő 5497 kor. 74 fill. kiadás azonban fedezetet nyer a községi pótdadó bevételékben s így azt a bevételék címénél hasonló összeggel ellen-tételezni feleslegessé vált, mert a végeredmény egy és ugyanaz; így tehát ez egyszerű számítéti kérdésként lett vita tárgyává téve, mely azonban a költségvetés realitására befolyással nincsen;

5. téves továbbá azon állítás is, hogy az 1902. évi költségvetés D. Bevételé cím 36. tétele alatt adómentes házak utáni pótdadó címén előírányzott 7000 korona az 1903. évi költségvetésből egyszerűen kimaradt; kiha-gyattott ugyanezen tétel az 1903. évi költségvetés terve-zetének bevételé címéből, még pedig azért, mert mint pótdadó a rendes bevételek közé nem tartozik, hanem annak alapjául szolgáló állami adó a tényleg előírt állam-adóhoz hozzácsatoltatott s így ezen az adómentes házak utáni pótlék is a tényleg előírt állami adó utáni köz-pótlékkal együtt iratott elő;

6. Az 1902. évi költségvetés H. bevételé címén 55. tételénél előírányzott 1000 korona püspöki segély az 1903. évi költségvetésből azért hagyatott ki, mert ezen összeg 1901. és 1902. évben be nem folyt s annak be-fizetésére senki sem kényszeríthető, mert az önkénytes adomány jellegével bírt.

7. Az 1902. évi költségvetés 7. kiadási cím 5/a. tételénél a 330,000 korona kölcsön azért lett felvéve, mert az a városi közgyűlés által akkor megszavaztatott és a törvényhatóság által jóváhagyatott, a belügyministerium azonban a nyitra-galgóci vasúti vonalszakasz törzsrész-vényeihez való hozzájárulás címén megszavazott s a fenti 330,000 koronában foglalt 106,800 korona kölcsönre a jóváhagyást megtagadta, így tehát az 1903. évi költ-ségvetésbe a 106,800 korona levonásával csak a tényleg felvett 223,200 korona kölcsön vétetett mint teher fel;

8. a községi pótdadóra vonatkozó reflexió szintén téves, mert mint az a községi pótdadó főkönyvből két-ségtelen az összes községi pótdadó, beleértve az előző évi hátralékokat, az időközti szaporításokat és törléseket

1900 évben kitett	127,321 kor. 46 fill.
erre befolyt	100,812 „ 84 „
tehát 1900. végével maradt	26,508 „ 62 „

községi pótdadó hátralékban;

továbbá ugyancsak az 1901.

évi összes előírányban veze-

tett községi pótdadó kitett 126,646 kor. 60 fill.

erre befizetett 100,062 „ 60 „

maradt 1901. év végén 26,584 „ — „

hátralék községi pótdadóban, e szerint tehát a költségvetés tervezetében az előző évi hátralékok számszerűen megfelelő összegben lettek feltüntetve, hogy pedig a kimutatott hátralékok törülésére miért irányoztatott elő 70%, ez az állami adó és a községi pótdadó főkönyvek-ből igazolható azzal, hogy évenként egy a hátralékban levő, mind pedig a folyó évben előírt egyenes állami adókból, részben behajthatatlanság, részben pedig más különböző törvényes címeken jelentékeny összegek törölletnek az illetékes pénzügyi hatóságok által, a törölt állami adó arányához képest mutattatnak ki pedig éven-ként a községi pótdadóra vonatkozó törlési jegyzékek is; mindezeknél pedig egy a városi számvevőség, mint a városi adóhivatal bármely adózónak készséggel ad fel-világosítást.

Végül megjegyzem, hogy a költségvetés nem a pénzügyminister által követett módon, hanem csakis az 1886. évi XXII. t.-c. 122-130. §-aiban, valamint a vo-natkozó rendeletekben foglalt rendelkezések értelmében állítatik össze s azt a pénzügyi szakosztály a tanács-csal együttes ülésben, valamint a városi közgyűlés és a törvényhatóság évről-évre tételenként letárgyalja és állapítja meg.

Pettkes Géza,
városi számvevő.

Ujdonságok.

Eljegyzés. Dr. Szathmáry István, vár-megyei aljegyző jegyet váltott csenkei Csenkey Irma úrhölgygel, Csenkey Adolf és neje, ká-poztalfalvi és jakobei Lányi Emma urnő kedves leányával.

Birói eskütétel. A galgóci kir. járás-bíróshozh ujonnan kinevezett kir. aljárásbíró Szmracsányi Géza e hó 10-én tette le az esküt a nyitrai kir. törvényszék teljes tanácsülésében, s állását azonnal elfoglalta.

Adomány. Bende Imre püspök úr ő méltósága mint minden évben úgy az idén is a baáni legenyegyletnek 100 kor. segélyt küldött, melyert a nemes szívű főpaznak ez uton is halás köszö-netét nyilvánítja Turcsin elnök.

Halálozások. F. hó 8-án este 6 órakor Dr. Würmer Károly fiatal és igen tehetséges ügyvédje városunknak, hosszu szenvedés után nyomorokkban jobb létre szenderült. A férfikor nyarában elhunyt rokonszenves ügyvédet sokan siratják. Rokonszenves egyéniségével számos jó barátot tudott szerezni. A nyitrai kath. körben a társaság egyik gócpontja volt, vidám tréfára hajló hedélyhangulatával mindenkor elűzte a borut társai homlokáról. Részt vett a felolvasások sorá-ban is. „Lengyelország politikai alkotmányáról” szóló értekezése ugyanott nagy feltűnést keltett, annak idején közöltük lapunk hasábjain is. Füg-gondolkozása, kath. meggyőződése által teljesen kivált a nyitrai ügyvédi kar köréből. Fiatal özve-gyet és egy kis gyermeket hagyott hátra az életben. — Tóth Sándor a boldogult Tóth Lajos nyitrai kir. törvényszéki bíró tehetséges fia 22 éves korában folyó hó 5-én, tüdőfőzében hosszu szenvedés után Arkóban elhalálozott. Általános részvét közben f. hó 7-én a csejthei családi sírboltban temették el. — Jakabovits Felicián kis-baabi lelkész meghalt élete 52-ik évében. — Öve. Neumann Ábráhámné a nyitrai izr. nőegylet volt elnöke és tisztelbéli tagja életének 100 évében f. hó 6-án végelgyengülésben elhunyt. Beke poraikra!

A kath. kör műkedvelői előadása alkalmából Bende Imre megyés püspök úr ő méltósága és Engel József ur 20-20 koronát felül-fizettek, melyert ez uton is halás köszönetünket tolmácsolják. Ezzel kapcsolatosan felhívjuk az érdeklődők figyelmét, hogy a f. hó 17-én meg-tartandó előadásra jegyek már most válthatók, s mindazok, a kik különösen a páholyokra tar-tanak igényt, sziveskedjenek ebbeli szándékukat Huszár István úrnál mielőbb előjegyeztetni.

Bende Imre Nyitra egyházmegyei püs-pök úr ő méltósága — írják lapunknak a keresz-tény nőegyletből — a nemes lelkű, áldott, jó szívű főpap, a ki mindan örömet csak a jóté-konyság gyakorlásában találja, s a kinek bőkezü jótéteményeit a nyitrai ker. nőegyesület különfele címeken az egész éven át élvezzi, ezen egyletet az új év alkalmából 200 korona adományba részesítette. Az elnökség köszönete mellett fogadja a nemes főpap azon számosak hálafohászát is, a kiknek nyomorát és szenvedéseit az ő adományai már oly sokszor enyhítették.

Városi értekezet. Dr. Rudnay Sándor polgármester f. hó 8-án értekezetet hívott össze, melyen a városi polgárságnak számos tagja jelent meg. Az értekezet célja volt megbeszélni a város üdülő helyeinek és idegen forgalmának emelésére szolgáló intézkedéseket. Hosszabb eszmecsere után az értekezet a polgármestert a Budapesten tar-tandó országos kongresszusra azzal a megbizással küldte ki, hogy ott a város ügyét előmozdítsa. Elhatározták továbbá, hogy felkérlik a kereske-delmi minisztert az Érsekújvár—Nyitra—Galgóci útvonalnak elsőrendű vasúti útvonallá való kiépí-tése iránt.

Műkedvelői előadás. A nyitrai ker. nőegylet az ő lelkes buzgó elnöke Thuróczy Vil-mosné szül. Tóth Zsuzsanna vezetése alatt e hó 24-én a nyitramegyei nemzeti színházban válto-zatos és érdekes műsorral előadást rendez, a melyen a helybeli műkedvelőknek már kipróbált kitünő gárdája s néhány kiválóan igerkező új erő fogják az előadás sikerét biztosítani. Nagy hatást vél a rendezőség elérni báró Löwenthal Károly műkedvelő zongora játékaival, a ki már ismételen szerencsés volt jótékony célu előadások alkalmával az uralkodó ház legmagasabb elisme-rését kiérdemelni. A tisztelt közönséget figyel-meztetjük, hogy a színházi helyek iránt a Fürst (azelőtt Marton) fele tőzsdében már eieve gondoskodjék, mert megfigyelésünk szerint az érdeklődés nagyon fokozott s a jegyek előre láthatólag gyorsan lesznek lefoglalva. Az *állandó* színházi bérlők igényei e hó 18-áig bezárólag figyelembe fognak vétetni. Az előadást a Szarvas szállodában társas vacsora és tánc fogja követni, a melyen való részvételre ugyancsak a Fürst-fele tőzsdében és a Szarvas szállodában kihelyezett aláírási íveken lehet előjegyezni. A táncestély bélepti és társas vacsoradíj együttesen 5 korona személyen-ként, mely összeg az aláírásakor fizetendő. Az ívek csak e hó 18. esti 8 órájáig lesznek ki-helyezve, azontul jelentkezések nem lesznek elfogadhatók. *A táncestélyre külön meghívók nem lesznek kibocsátva.*

Színészot. Idén előkelő társulat fogja kiérdemelni a nagy közönség rokonszenvét. Amint értesülünk Nádasy színigazgató hozza el igen vilogatotott társulatát Nyitrára február 14-én és Virágvasárnapig szándékozik játszani. De az igazgató keveselte a jövedelmet s ennek folytán 10%-al felemelik a helyárakat, mit még azon ujtással is megtoldanak, hogy bérlétszűnet nem lesz.

A nyitrai ker. nőegylet menházában elhelyezett árva gyermekek karácsonyfájának fel-állításához s a karácsonyi ajándékok beszerzésére adakoztak: Thuróczy Vilmosné urnő öméltósága 20 kor., Dr. Franciscy Lajos ur 30 kor., Horváth Antalné urnő 4 kor., Engel József ur 20 kor., Dirnfeld Samu ur 10 kor. Továbbá Kramolin Viktorné urnő öméltósága 4 tortát, 2 doboz sü-teményt, 1 doboz cukorkát, 50 db. narancsot, 9 koszoru fűgét; Tomber Kornélné urnő 50 db. na-rancsot, 1 doboz diót; Piech cukrász és Ruscsák kereskedő urak sütemenyeket, Belák Károly, Dirnfeld Samu, Neumann József urak különfele ruházati cikkeket és Kramer Adolf ur egy öl tűzifát. — A nőegylet elnöksége ez uton nyilvá-nítja halás köszönetet azon adakozóknak, akik így lehetővé tették, hogy a kis árvák karácsonyi ajándékokban részesülhettek.

A nyitrai kath. kör vizsgáló bizottsága pompás mulatsággal nyitotta meg január 6-án az idei farsangot. Izlettetől három rövid vígjátékot adtak a nyitrai megyei nemzeti színházban, mind csupa szeméremmel művészből a maguk köréből. Hogy nem túlzás, a mint mondunk, csak emlékébe hozzuk azoknak, a kik látták, hogy akad-e jobb művész a mi színházunkon Szita László úrnál, a ki tüzes elevenességgel s egész ambícióval lomborította ki dr. Faragó orvos alakját a „Rendelő óra” című vígjátékban. Vele nemes versenyre kelt Lihan Jenő, törvényszéki jegyző, a Pennás városi képviselő szerepében, sikerült maszkja már maga elárulta, hogy ez a fiatal úri ember nem kerül tékozlás miatt gondnokság alá, oly ügyesen adta a zsigori városatyát. Hálás szerepe volt Illyay Károly úrnak, ki fiatal ember letére olyan komolyan adta a „legfőbb ítélőszéki bíró”, mintha csakugyan a kúriából kérték volna kölesön a műkedvelők. Igen jól festett Lipovniczky Pál úr a megházasítási szándékolt Vazul szerepében.

A hölgyek felől, kiket előre kellett volna említenem, kiemeljük, hogy Belák Juliska úrhölgy kerekded, szabályos mozdulataival, fesztelen társalgásával elárulta, hogy már nem is tudja talán mi az a lánpalaz. Vaymár Ilonka úrhölgy kedves pendantja volt előbbinek s minden szegletességtől menten adta a szende naivát. Műkedvelőink között már előnyösen ismert Jakubovics Mancinak ezuttal csak kis szerep jutott. — Hanem az a két hordár! Mész Miska és Gyürky Ferenc urak. Önöknek ajánlom, hogy máskor ne mókázzanak az alatt, míg mások beszélnek a színpadon, mert én bizony egy kukkot sem tudok abból, mit beszéltek, mindig csak a komédiázó hordárokat néztem. Hogy a manó vigye el a numerusokat! Olyan pompásan adták az ügyetlen két fajakót, hogy a harmadik darabban nem tudtam ráismerni, hogy hordár volt az egyik, csak is a numerusuk maradt meg az emlékezetemben. Hogy a mi vigkedélyű hegedűművésznink melyik volt a kettő között, az mostanáig is titok előttem.

A második darab: „A zsarnok bukása”. Ebben hálás szerepe volt Scherk Irma úrhölgynek, az anyósának, ki egy család boldogságát folytonos szekaturáival egészen feldúlta. A ki nem ismeri ezt a kedves szelidellékű úrhölgyet, alig hinné, hogy a kisasszony csak — művészi komédiázott. Neugebauer Stephanie úrhölgy egy meggyerő színpadi jelenség, hoi az agyozaklatott férjet, hoi pedig a folyton csörömpölő mamát esitította meleg szeretettel. Bokross Iván komoly fellépése szintén jó hatással volt a néző közönségre. Végül jött a pót, a „Barátságból” című vígjáték, melyben általában feltűnést keltett Szécsy Valéria úrhölgy feszelen játéka, ki habár először lépett is fel a színpadra, arcizmainak ügyes játékaival és folyton mosolygó szemével színté új életet lehelte különben is hálás szerepében.

Játékával, megjelenésével azt hisszük, hogy legjobban jellemezzük, ha ide idézzük a szerep idevágó passzusát: — Lucy: (Szécsy V.) Hanem képzeld, Carry, hódítást tettem. — Mire Benson felkiált: Isten nece nem csodálom. — Carry szerepében Neugebauer Janka úrhölgy, kit a színház ifjú közönsége viharos tapsal fogadott, már teljes routine telt szert ismételt fellépésével s teljesen megérdemli azt a rokonszenvet, melylyel a közönség elárúszta. — Gyürky Ferenc meg egyenesen brillírozott a Trotier szerepében. Ezt az ügyes fiatal embert sohasem volna szabad nélkülözni a műkedvelői előadásokban. — Bedekovics Lajos úr tehetségének már anyai jelet adta, hogy ismétlésekbe esuénk, ha róla még külön rokonszenves kritikában megemlékeznénk. — A színház teljesen megtelt; ott volt dr. Kramolin Viktor főispán, Thuróczy Tóth Zsuzsanna ó mlga. Lóskay Gábor dandárparancsnok és sokan mások a nyitrai elite társaságból.

Városi virilisták. Nyitra város legtöbb adófizetőinek jegyzékét — a városi képviselő-testület megállapítása szerint — e napokban közölte a városi tanács. Ezen jegyzék szerint a városi virilisták száma 64. Póttag van 10. A rendes tagok között első helyen áll a helybeli takarékpénztár évi 10,207 kor. 13 fillér adóval; utolsó helyen Baesky Károly 835 kor. 60 fillérrel. A rendes tagok között a meghatalmazás útján szavazóknak, vagyis a távol lakók, az özvegyek és a jogi személyek száma összesen 24; a zsidóké szintén 24. A 10 póttag közül zsidó 7! Ezen számok is bizonyítják, hogy a zsidók *vagyon* tekintetében mennyire előre nyomulnak! Mig ugyanis az 1900. évi népszámlálás adatai szerint

Nyitra városában a zsidók a lakosságnak 24°/_o-át teszik ki, a városi virilisták legtöbb adófizetők 37¹/₂-a zsidó!

Életmentő főúr. Kochanóceról a következő szép esetet írják lapunknak: Osztróluetzky Géza, trencsénmegyei főispánnál e héten nagy vadászat volt, melyen a többi közt báró Seckendorff Egon egy foglyot lőtt. A lelőtt madár a Vág folyóba esett, mire egy hajtó a jégre szállt, hogy botjával a vízből kihuzza, a jég azonban beszakadt alatta s ő a mély folyóba merült. Báró Seckendorff megpillantván a halálos tusában levő hajtót, nagy elszántsággal beleugrott a kavargó jeges habokba és saját élete veszélyeztetésével hosszú viaskodás után kikuzta a szilárd jégre. A kétségbeesett hajtó belekapaszkodott hősi életmentőjébe és már az azon veszélybe voltak, hogy mindketten a hullámokban lelik sírjokat, de báró Seckendorff óriási erőmegfeszítéssel diadalmaszkodott a kettős ellenfele. Az izgalmas jelenetet néhány pillanatig a vadásztársak elfojtott lélekzettel nézték, aztán lelkes eljenzéssel siettek a bátor életmentő üdvözlésére.

A zsámbokréthy mandátum. Nem jött váratlanul, de azért mégis mély gyászba borította a néppártot, különösen a zsámbokréthy kerületet az áldott emlékü dr. Major Ferenc korai halála. Az elárvult kerülethez első szavunk a legbensőbb részvét kifejezése. Olyan ember és olyan képviselő kevés van, a minő volt a mi megszivatott Majorunk. Ha van vigasz a részvétben, akkor zsámbokréthy elbarátainknak csak annyit mondunk: Veletek együtt sírunk gyászolunk. Ámde gyászunk szomorúságába harci riadónak a zaja vegyül. A zsámbokréthy kerület a néppárt öröksége. Szent kötelességünk megtartani ezt az örökséget, alkotmányos jogaink fegyverével megvédelmezni. A harc ismét súlyos lesz, mert szemben fogunk állni a hivatalos presszió, önkény és hatalmaskodás erejével. Tudjuk, hogy párhiveink ismét sokat fognak szenvedni. De hát per aspera ad prospera. A néppárt nagy ideáljáért, Magyarország erkölcsi alapjainak, anyagi jólétének visszaszerzéséért nagy lehet-e bárminő fáradság, nehéz lehet-e bárminő küzdelem? A jók harca ez a hazaért, a népért, a haza legfontosabb társadalmi javáért, a katolicizmusért és ennek igazáért. Acelozza meg ez a tudat akaratunkat, serkentse tetterünket, edzze meg bátorságunkat, kitartásunkat. Tiszteljük meg azzal is dr. Major Ferenc emlékét, hogy örökét sérthetetlenül átadjuk annak a pártnak, melyet ő olyan odaadó hűséggel szolgált. Éljen a zsámbokréthy kerület néppártja!

Wekerle és Bánffy, az új liberális párt. Irta: Egy Tiszamaradék. A fenti cím alatt rópiratot adott ki valami elégetlen bánffyánás, a ki az ezidő szerinti liberális párttal sehogy sem tud egy gyékényen árulni. Ezt ugyan okosan tenné, ha ezenkívül rosszabb dologban nem torné a fejét. Ime efféle terveket forgat agyában. A roppant nagy, szürke párt, (t. i. a liberális) szelűtött óriás ma már. Annyi idegen elem került bele, hogy nem bírja megemészteni, s a válság, barhogy titkolják is a vezető politikusok egyre omészti e párt erejét. Nem mondom, hogy tizen, huszan, vagy ötvenen vagyunk: de bizonyos, hogy elegenden vagyunk „Tisza-maradékok”, a kik, ha föláll az a két államférfi (Bánffy és Wekerle), kitől a *liberalizmus megálltását*, a haza jövőjét várjuk, — mind melletjük állunk és diadalra visszük a nagy eszméket, melyeknek mi vagyunk az igazi letéteményesei. Lehetünk kevesen, de erőnk és hatalmunkat meg fogja sokszorozni az a tekintely, mit a Bánffy és a Wekerle neve s a rendszeres, határozott program, a tisztán altruisztikus hazafi célok a nemzet minden rétegében biztosítanak törekvésünknek. — Igy a Tiszamaradék. Nem tudjuk megijed-e ettől a rópirattól a szabadelvűpárt, mi azonban abban a nézetben vagyunk, hogy Magyarországnak jelenleg olyan férfiakra van szüksége, a kik nem a liberalizmusnak a megváltását, hanem a hazának a liberalizmustól való megváltását tűzik ki célul maguk elé.

Egy főúr nagylelkűsége. Nemes, szép tettel adták tanujelét nagylelkűségüknek Esterházy János gróf és neje szül. Tarnowska Mária grófnő. A karácsonyi ünnepek előtt, dec. 20-án e grófi pár összehívatta az összes cselédeket, kik 30-on felül vannak, gyermekeikkel együtt 10 éves korig, kivéve az óvóköteleseket. Az összes cselédek szolgálati éveik aránya szerint pénzbeli — s ez szép összeget tesz ki — adományban, az 1—3 éves és 6—10 évesek pedig, mint december 17-én az összes községbeli óvókötelesek karácsonyfa-ajándékban részesültek. — Ez olyan tett, mely ha széles magyar hazánk végig utánzásra találma, a beteges szocialisztikus vadhajtásokat elfojtani, sőt a keletkezésük első csirájában is megsemmisíteni képes lenne.

Adatok a nyitrai városi plebániák történetéhez. Ilyen szerény cím alatt külön izétes füzetben is megjelent Vagner József pápai praefatus ur ő méltóságának lapunk hasábjain között dolgozata. Külön tehát nem szükséges ajánlanunk. A magyar lokális történelemnek a milyen igénytelen tárgyára vonatkozik e füzet, éppen oly fáradsággal kellett összegyűjteni ez adatokat. Az országos történetnek gazdag adathalmazt a rendelkezésre, melyekben kénye-kedve szerint duskál a kutató történész, de a helyi történelemnek csak itt-ott elszórt törmelék állanak rendelkezésre, melyeknek gondos összeszedésére évekig tartó fáradságos munkára van szükség. Éppen azért amily hálátlan a szerep, melyre a helyi történész vállalkozik, épp oly elismeréssel fogadjuk városi közönségünk nevében e becses dolgozatot, mely Nyitra város történetéhez újabb, sehol nem közölt, és minden bizonynyal sehol együtt nem található adatokkal járult.

A privigyei temetkezési társulat alapszabályait a beszercebányai megyés püspök nem erősítette meg, hanem azzal a megjegyzéssel küldte Guba Pálhoz, hogy miután azokat Mózer Tivadar privigyei plebános nem terjesztette fel pártolólaga s miután ő az egész mozgalomban részt nem vett: a püspök a társulatot nem tekinti katolikusnak és semmi köze hozzá. — Tudunkkal Guba Pál a temetkezési társulat szervezője nemcsak meghívót küldött a plebánosnak az alakuló gyűlésre, hanem két ízben kérte föl, hogy a közgyűlést a templomban kihirdesse. A plebános ezt nem tette meg, a gyűlésre pedig el sem jött, mi által megerősítette u polgárokat abbeli hitükben, hogy nem barátja a társulatnak. Szomorú és sajnálatra méltó dolog. Országszerte hangoztatják a katolikusok tömörülését s a hitélet fejlesztését és ime, még egyházi körök is ignorálják ezt a törekvést. Ezzel legfeljebb azt érik el, hogy túlni fogjuk a katolikus jeizet és mint „temetkezési társulat” fogunk a hitélet és a jótékony-ság terén működni. Előbb azonban leszámolunk azokkal, kik az emberbaráti művet működésében hátráltatják és azt elfojtani akarják.

Szerencsétlenség. Fuglik szül. Vrba Mária Üreghi lakos, penteken este a tormosi réteken át akarta megrövidíteni utját, hol az általa nem ósmert erek egyikébe esett. szerencsére azonban három tormosi férfi kihuzta a már ajult öreg asszonyt és beszállította a rendőrséghez, a honnan hordágyon kórházba vitték, de nem segíthettek már rajta. Néhány pere mulva meghalt.

A gazd. egylet közgyűlése. A Nyitrai megyei Gazdasági Egyesületnek 1902. évi december hó 18-ára hirdetett közgyűlése megjelent tagok csekélyszáma miatt elhalasztott. A közgyűlés, tekintet nélkül a megjelentek számára, változatlan tárgysorozattal, 1903. évi január hó 16-án (pénteken) délelőtt 10¹/₂ órakor Nyitrán a városháza nagytermében fog megtartatni.

Az agrár album. Mint minden esztendőben, ugy most is a Hazánk szerkesztősége, meghálalando olvasóinak iránta való rokonszenvét, az Agrár albumot küldi meg teljesen díjtalanul előfizetőinek, mert a nem előfizetők négy korona vételárért rendelhetnek meg a Hazánk kiadóhivatalában (Budapest, Szentkirályi-utca 28.) Az Agrár Albumot előző számaiból már ismeri a magyar olvasóközönség. Az Agrár Album 1903-iki évfolyama Magyar Gyula, a Hazánk belső dolgozó társa szerkesztésében jelent meg s tartalma

közgazdasági és szépirodalmi tekintetben oly gazdag, hogy ehhez hasonló évkönyv nem jelent meg az ünnepi könyvtáron. A gazdasági részben bemutatják az idei kivándorlási kongresszusok vezérferfiát irásban és képből Magyarország minden vidékéről. Az Agrár Album Magyarország minden vidékének közönséget érdekl. Így a kivándorlási kongresszusokról szóló értesítésben ott találjuk mindjárt az egyes kivándorlási kongresszusok elnökeit Miklós Ödön, báró Ambrózy Béla, Fenyvessy Ferenc főispán és Badó Albert hazafias működésének ismertetését és arcképeiket. Felső-Magyarországból részben arcképből, részben irásban találkoztunk Vertessy Tivadarral, a Borsodmegyei Gazdasági Egyesület titkárával, Sierbán Jánossal, báró Ghillányi Imrével, gróf Andrassy Sándorral, Laczay Szabó Sándorral, Piller Kárával és Geöcze Saroltával s többekkel a magyar földművelésügyi lelkes bajnokai közül. Az Agrár Album szépirodalmi része pazar-gazdag, az egyes magyar vidékek szolgáltatják történeteinek alapszövegeit. Az érdekes és tanul-ságos évkönyvet a Hazánk előfizetői ingyen kap-ják, nem előfizetők megrendelhetik a Hazánk kiadóhivatalánál 4 koronáért.

Gazd. tanfolyam. A nyitramegyei gazd. egyesület a földművelésügyi ministerium támogatásával 2 hónapig tartó téli gazdasági tanfolyamot rendez. A tanfolyam e hó 12-én veszi kezdetét. Felvételre a tanfolyamra 20 gazda ifju, kik teljes oktatásban és ellátásban részesülnek. A tanfolyamon az elméleti oktatáson kívül a növendékek megtanítanak a kosárfonásra, kefe-kötésre, egyszerűbb bognár munkákra, seprű-kötésre s más házi ipari tárgyak készítésére. A tanfolyam vezetésével a földművelésügyi minis-terium Raksányi Gyula gazdasági segédtanárt bízta meg.

Jegyzőválasztás Tótmegyerén. Fodor Alajos, a volt jegyző nyugdíjazása folytán megüresedett tótmegyeri körjegyzői állásra az eddigi helyettes, Fodor Gyula lett a három pá-lyázó közül egyhangulag megválasztva. Fodor Gyula fia a volt jegyzőnek. Jól készült fiatal ember, ki állásának meg fog tudni felelni, írja egyik vidéki tudósítónk. Úgy legyen!

Fokozás. Prometheus a mythoszi korszak-ban meglopta az eget, tüzet hozván le onnan. — Franklin Beniamin meglopta a felleget, midőn feltalálta a villámhárítót. Ellopta a villá-mokat, Most Kugyelka Ferenc Franklin Benia-minon is túltett az t. i. ellopta a villámhárítót a budapesti nemzeti színház berházáról.

Téli gazdasági előadások Nyitra-megyében. A nyitramegyei gazdasági egyesület múlt hó 28-án megkezdte a tervbe vett sorozatos téli gazdasági előadásokat. Előadások tar-tatnak: Érsekújváron, Tornócon, Tardoskeden, Vágsellyén, Farkasdon, M.-Sookon, Czetényben, Úzbégben, Pereszlyényben és Galgócon. Múlt hó 28-án Tornócon Mezey Gyula e. alelnök kimeri-tően ismertette népszerű nyelven a cseléd és munkás pénztár intézményt. Molnár József m. kir. törvényhatósági állatorvos pedig ismertette az állattenyésztésnek nagy horderejét. E hó 4-én Mezey Gyula e. alelnök érkezett Tornócon a gabonarakár szövetkezetekről; Doeskál ottani állatorvos állattenyésztésről tartott előadást. Vágsellyén az ottani gazd. szaktanító és Doeskál állatorvos tartottak népies előadásokat. Érsek-újváron és Tardoskeden Molnár József állatorvos az állattenyésztés körében igazán a gyakorlati életbe vágó kérdések felölésével szépen és a szó legszorosabb értelmében népies nyelven tartott előadást. Velesey József e. titkár ugyanott a közraktárakról érkezett, ismertette a külföldön lévő gabonarakár szövetkezetet, ezeket szembe állította a nálunk fenálló csupán nagybirtokos és kereskedő érdekeinek megfelelő közraktárakkal.

Jó fogás. Tausig Lipót, Engel Bernátnak mindenes az istállóban alszik rendszerint. Két jómadár ezt az alkalmat kiaknázva, Tausig Lipót lakásáról egy téli kabátot, egy pár cipőt és 60 fill. készpénzt lopott el. Mielőtt azonban kereket oldhattak volna, a rendőrség tetten érte őket, nem is sejtve, hogy mily jó fogást csináltak. Később ugyanis rájöttek, hogy az elfogott csavar-gók nem mások, mint még hiányzó tagjai a már hosszabb idő óta az ügyességben tanyázó betörő bandának, mely nem kevesebb mint negyvenyole betörést és lopást követett el a legrövidebb idő alatt. Az tény, hogy e 9 tagu banda többé nem veszélyezteti a közbiztonságot, s rendőrségünk éberségét és életrevalóságát dicséri.

Népmozgalmi statisztika Nyitrán.

Az 1902-ik év folyamán Nyitrán született 513, meghalt 531. Ide be van számítva az a 177 el-hunyt is, akik idegenből jöttek ide (nagyobbrészt a kórházba) és itt haláloztak el. Valamint azok is, a kik ugyan aytitriak, de másutt hunytak el. a szaporodás akkor 159. Házasság 88 kötöttet, — Nyitra vidéki anyakönyvvezetés: meghalt 121.; született: 191. Szaporodás tehát Tormos, Molnos, Kis-Emőke és Felső-Köröskény községekben 79, Házasság kötöttet 26.

A közönség köréből.

Főt, Bieliczky Jusztin leszártai plebános urnak, e lapnak f. évi január 4-iki számában, *Hromada József* krakováni káplán urra vonatkozólag megjelent nyilatkozata engem is felbátorít követ-kező véleményem nyilvánítására:

A nyitrai tárgyalásokról már többször hal-lottam, de olvastam is, hogy ott a papokat meg-támadni és leszártai meg van engedve. Sőt némelyek szerint *Sándor Géza* és *Mazoly Antal* elnök urak az elnöki székből *nem is merik* a kir. ügyész urak tuzásait kellően visszaszorítani. És — a lapok közleményei szerint — így történt ez *Hromada József* káplán urral is.

Vágujhelyen egy liberális társaság nagy örömmel olvasta fel valamely nyitrai liberális lapnak *Hromada* elleni *gorombaságait* és terjesztik ellene a pánszlávizmus vádját.

Habár főt, Bieliczky Jusztin urnak Igaza van abban, hogy a primás ur ítélete rehabilitálta *Hromada* urat, de azon ítéletet a közönség nem ismeri. Nem tudja annak sem okát, sem tartalmát. Nem tudja mivel vádolták *Hromada* urat, és milyen okokból mentették föl. És azt sem lehet tudnia, hogy milyen időre vonatkozik az a re-habilitáció?

En azt gondolom, a legújabb időre, 1901—1902. évekre nem vonatkozik, és épen ezért *Hromada József* káplán urnak, a közönség szá-mára kellene bizonyítványokat szerezni, és magát ezekkel is igazolni.

Ott van példái az ő mostani princípálisa *Markovics Mihály* plebános ur. Ennek hazafi-ságához kétség nem fér. Mondja meg ő, tartott-e valamikor a káplán ur pánszláv lapokat, s kikkel szokott érintkezni, társalogni, levelezni? Ott van a posta. Jarat-e *Hromada* ur valamely pánszláv hírlapot, könyveket? Ott vannak a környékbeli papok és honorátoriok, ezek ismerik Hr. urnak észjárását, érzelmeit, tetteit, ismerik őt évek óta. Mondják el ezek is, van-e valamely alapos vagy csak megközelítő gyanuk arra, hogy Hr. káplán ur a pánszlávokkal tart?

Sőt az én véleményem szerint a legszebb demonstráció az lenne, ha a krakováni plebániá-nak összes szavazói összejönnének és mint egy népgyűlésen mindnyájan kijelentenék és alá is írják, hogy sem közülök senki, sem a káplán ur nem híve a pánszlávizmusnak!

M—s,
vágujhelyi birtokos.

Irodalom.

Acsády története.

V.

Kálmán királyunk valódi kultur-király volt az Árpádok első százada határmezsgyéjén (1095—1116). Nem volt olyan hadvezér, mint elődje s nagy-bátyja: szt. László, de ennél is nagyobb szellem, ki szinte új ösvényeket taposott s a magyar ke-reszténység és királyság alapozó munkáját tény-leg befejezte.

Acsády a 6. füzetében megírta történetét, de ez a történet engem nem elégit ki. Nem értem. Elmondja Kálmán tetteit, de a történetnek a hátterét, az indító okokat, melyek a tudós királyt tetteiben vezették s a melyekből korát és nagy szellemét lehetne megismerni, nem domborítja ki s a mit mond is magyarázatul, az vagy kevés, vagy téves. A történelemnek oknyomozó, te-hát a legtanulságosabb oldalát elhanyagolja.

Mindjárt a bevezetésben érthetetlen László király viselkedése Kálmánnal szemben, hogy báty-jának, Gézának, két fia közül miért választotta utódjául a trónutódlási rend ellen a fiatalabbat, Álmost s mellőzni akarta Kálmánt? Ha Acsády szerint nem igaz az, a mit a krónikások beszél-nek, hogy Kálmánt azért mellőzte és papnak szánta, mivel püpos és dadogó volt, akkor mi

más oka lehetett? Ezt Acsádytól nem tudjuk meg. Valamint azt is elhallgatja, hogy maga László király, midőn Kálmán mégis csak a trón után vágyott s a zárdából, a hol nevelték, Len-gyelországba szökött, maga László hívatta vissza s utódjául jelölte ki, úgy hogy elhalálozásakor az utódlás egészen az ő akarata szerint ment végbe.

Ha pedig ez így történt, akkor hamis Acsá-dynak a Kálmán király egész uralkodását jelle-mezni akaró azon állítása, hogy „mivel Kálmán László király akarata ellen jutott trónra, uralko-dása sokban szakítás László politikájával.” (183. l.) Igen, Kálmán sok kérdésben máskép járt el, mint László; nevezetesen más volt a magatartása a VII. Gergely által a világegyházban megindított mozgalmakkal szemben, csakhogy ennek oka nem valami dac-politika, hanem Kálmánnak azon mély theologiai képzettsége volt s a velejáró mély át-érzése az egyházi élet valódi szükségleteinek, melyet Kálmán a zárdai nevelése alatt megszerzett magának és a mely nevelést, valamint Kálmán nagy tudását maga Acsády sem tudja eléggé fel-magasztalni.

A ki már így alappjában rosszul fogja fel Kálmán jellemét, hogy az aztán egyes tetteit sem képes helyesen megítélni, az természetes.

Lássuk a részleteket. Szt. László kezdetben VII. Gergelyhez ragaszkodott, de később, élete vége felé, megváltoztatta politikáját és az ellen-pápához csatlakozott. Sem a coelibatusra — lé-vén akkor nálunk is a görög keresztények példá-jára nős kath. papok, mint másutt nyugaton — sem pedig az investitúrára vonatkozó pápai határozatokat végre nem hajtotta. A meglevő okmányok szerint ezt kell állítanunk, amár a kérdés nem egészen világos, különösen a coelibatusra néve. Mert a szabolcsi zsinaton (1092.) megengedte ugyan, hogy az áldozatok és szerpapok, kik fel-szentelésök előtt hajadon leányt vettek nőül, azzal továbbra is együtt élhetnek, de — sajátzerű — hozzátette, „míg erre néve az apostoli szent-tya tanácsot ad.” Mi egyéb ez, mint nyílt kész-ség meghajolni a pápa akarata előtt, ha az ellen-kezőleg határoz? Jött-e erre Rómából felelet s minő volt, nem tudjuk; de a dekretum semmiesetre sem mutat arra a merev ellenkezésre, melyet Acsády Lászlóban feltételez, a kit ugyanaz a római egyház később szentté avatott. (Fraknoi, Magyarország összeköttetései a római szent szék-vel. 1901. 27. l.)

Kálmán ellenben határozottan csatlakozott a reformhoz és II. Orbán pápához s eltiltotta a magyar kath. papságot a nősüdtől. Hogy ez va-lami nagy ellenkezéssel járt volna, arról nem tud a történelem, valószínű jelöl annak, hogy a ta-laj erre már László alatt elő volt készítve.

A második tény, hogy Kálmán az 1106-iki felsőolaszországi guastallai zsinaton az általáno-san divó középkori visszaélésről, a püposok in-vestitúrájáról lemondott. Acsády előadása ebben sem korrekt, mintha nem is ismerne Fraknoi-nak: A magyar királyi kegyúri jogról (1895.) irt mun-káját. Úgy látszik, hogy ő is annak a nézetnek hódol, mintha a Szilveszter papától szt. István-nak adományozott apostoli követi kiváltság utó-daira is átszállott volna, melylyel aztán az egy-ház belső ügyei körül is intézkedtek. Azt mondja: „István király és utódai magok töltötték be a püposki állásokat stb.” (189. l.) Pedig ez tévedés. Az apostoli követtség, a melylyel szent István fel volt ruházva, a személyes kiváltság természetét bírta és utódaira nem szállott át. (Fraknoi 11. l.) Szt. István utódait csak az egyszerű patronatusi jog illette meg, mint más templomépítő világiak-t s ha többet is tulajdonítottak maguknak, az visszaelés volt, nevezetesen az investitúras eljárás, melyet Kálmán követői is a guastallai zsinaton szabálytalanságnak neveztek. A püposokot a káptalanok választották.

Kálmán tehát végrehajtotta nálunk VII. Gergely reformjait; de ez nem a László király emléke iránti dacból, hanem azon mély belátás-ból s theologiai tudatból származott, melylyel Kálmán László felett rendelkezett s melyet a kor szükséglete magával hozott. Az egyház így meg-tisztítva, még jobban szolgálhatta a fejlődő nem-zeti érdekeket, itt az általa gondozott hazában.

Nagy érdeme Kálmánnak s a mi dicsősé-günk, hogy megelőzve korát s az általános jog-fejlődést, meg a trienti zsinatot (1561.), elren-delte, hogy a házasság mindig templomban, az illetékes lelkész és alkalmas tanuk jelenlétében köttessek. Miként jutott erre a gondolatra? — Acsády ezt sem nem méltatja eléggé (lásd Kováts Gyula A házasságkötés 1883. 6. l.), sem értelmét fel nem fogja, midőn azt állítja, hogy ezen törvény által a kath. házasság felbonthatatlan lett. (194. l.)

Jó és olcsó órák
3 évi írásban kiállított jótállással
küld magánosok részére

Konrád János
óra, arany és ezüst áruk kivitelű háza
Brüx 221. sz. (Csehország)

Jó nickel-remontoir-óra 3 frt 75 kr
Valódi ezüst-rem.-óra 5 frt 25 kr
Valódi ezüst-lánc 1 frt 20 kr
Nickel ébresztő óra 1 frt 75 kr

Cégem a császári és kir. sással
van kitüntetve, több kiállításon arany
és ezüst érmekkel lón kitüntetve és
ezekre menő elismerő levelekkel
rendelkezik. (38-53)

Képes Árjegyzéket bérmentve küldök ingyen.

Párisi világiállítás 1900. „Grand Prix”
testvérek
— csezs. kir. udvari szállítók —
Moszkvában

Popoff K. és C.
világhírű orosz
karaván theája.
Legfinomabb minőség.
Iroda Bécs VII 2 Breitengasse 9

Kisebb mennyiségben is kapható
minden jobb háztartáskészletben
és boltokban.

Védjegy törvényesen védve.
4-10

Hímző-munkákra
kiválóan alkalmas
PFaff-varrógépeit
ajánlja
Szlávik Konstantin Nyitra,
Plebánia-utca 4.

A Pfaff-varrógépek — eltérőleg egyéb
gyártmányoktól, acél alkatrészekből
állanak az utolsó csavarig.
Ez az anyagok feldolgozására, mint ipari
gépek első helyen állanak. Tartóságuknál
fogva hosszú időre szóló jótállást biztosítok.
Javításokat elfogadok. Árjegyzék ingyen.
Kiváló tisztelettel
Szlávik Konstantin,
mechanikus, optikus.
10-10.

Egyedül valódi angol
Thierry A. gyógyszerész BALZSAMA.

Egészségügyi hatóság által megvizsgálva és ajánlva. — Az üvegek felszerelése a keresk.
törvény mintavédélme alatt áll. — E balzsam belsőleg és külsőleg használható. Ez 1. Utol-
érhetetlen hatású gyógyszer a tüdőnek, a mellnek minden kóros állapotában, enyhíti a
hurutot, csillapítja a váladékot, véget vett a fájdalmas köhögésnek s kigyógyítja a legre-
gibb bajokat. 2. Kitűnő hatása van a torokgyulladás, rekedtség és a többi torokbajoknál.
3. Alaposan elűzi a lázakat. 4. Meglepően gyógyítja a gyomor s a bélbetegségeket és
szaggatást a testben. 5. Széliden mozdítja elő a székélést s a vér tisztulását, megtisztítja
a veséket, megszabadít a buskomorságtól s a hypochondriától, javítja az étvágyat s az
emésztést. 6. Nagyszerű szolgálatokat tesz fogfájáskor, odvasfogaknál és szájróhadáskor s
általában minden fog- és szájbajoknál, megszünteti a felbőfögést, a szájnak s a gyomornak
buzét. 7. Külsőleg esodlatos gyógyhatással bír a sebekre, új és régi forradásokra, or-
bánc, kiütés, varrak, megfagyott s megegetett tagokra, rüh, fekély s bőrduzzadás és repe-
des stb. esetében, megszünteti a fejfájást, zúgást, szaggatást, köszvényt, fülfájdalmat stb.
Ügyelünk mindig pontosan az itt látható zöld apáca védjegyre. Hamisítástól legjobban
megóv az, ha közvetlenül tőlem, gyáramból rendelnek eredeti szab. cartonokban. Ausztria s
Magyarország minden postaalomására bérmentve 12 kis vagy 6 dupla üveg 4 K Bosznia és Herzegovina részére
4-60 K. Kevesebb nem küldetik szíjjel. Szétküldés előrefizetés v. előleg beküldése mellett.

Miért szenved ön?
Holott mindenféle és fajta, még oly régi sebre biztos gyógyulást talál és majdnem mindig
elkerüli a fájdalmas és veszélyes operálást, valamint amputálást

Thierry A. gyógyszerész egyedül valódi Czentifolia-kenőcs

használatánál rendkívül jó hatású a sebek gyógyulásánál, valamint a fájdalmak enyhítésénél
utólréhetlen. A valódi czentifolium kenőcs alkalmazható a gyermekágyasok rossz természetű
mellbajánál, szoptatók mell keményedése, a tej elapadásának, az orbáncnak eseteiben, továbbá
mindenfélre régi seregek, láb- és csontnyílások, sebek, folyások, dagadt lábak és csontpede-
seknl, vágás, szúrás, lövés és ütés által előidézett sebeknél; az idegen testek, pl.
úveg, szálka, homok, tövis, serét stb. eltávolításánál, mindféle dagaszt, kinyívás, képződmény,
ráknál, végre pokolvar, körömféreg, a lábnek körömgülyés, járásközben történt kisebbülése, fagyás és égésés karbunkulus
és okozta sebek, a betegek és gyermekek fekvés általi kisebbülése, torokdagaszt, meggyült vér, fülzúgás stb. stb.
eseteiben. — A szállítás kizárólag az összeg előre küldése mellett eszközöltetik. Két tégely csomagolással, posta-
szállítási díjjal együtt 3 K 50 fillér. Számos eredeti bizonyítvány rendelkezésre áll. Arra kérek mindenkit, hogy
óvakodjék a hatás nélküli hamisítások vevésétől s arra ügyeljen, hogy a tégelybe be van-e a apáca védjegyem
és cégem: **Thierry (Adolf) Limited „Örangyal-gyógyszertár” Pregrada**
(Rohitsch-Sauerbrunn mellett.)
Ezen gyógyhatásukban felülmúlhatlan két szer nemcsak a romlásnak nincs kitéve, sőt ellenkezőleg, minél
régibb, annál értékesebb és hathatósabb, nem árt sem a fagy, sem a forróság, tehát minden évszakban használha-
tók. Majdnem minden esetben segítenek és eredménnyel járnak. legalább az orvos érkeztéig, természetesen nem
szabad hamisítványokat vagy hasonló feldicsért érték és hatás nélküli ügynevezett pótszereket venni, melyekért a
pénzt haszontalanul dobják ki, hanem mindig ezen rég kipróbált olcsó és megbízható, emellett teljesen ártalmatlan
világhírű szerekre kell használni, melyeknek minden családban és esetőségekre keszenlében kellene lenni. Hol
ilyant nem kapunk, mely a valódiság minden jelét magán viseli, rendeljék meg egyszerűen direkte és címezzük:
Thierry (Adolf) Limited „Örangyal-gyógyszertár” Pregrada
(Rohitsch-Sauerbrunn mellett.)
Közp. raktár Budapesten TÖRÖK J. — Zágrábban MITTELBACH S. — Bécsben BRADY L.
gyógytárakban.
(40-52)

Huzás 1903. március 1. Egy sorsjegy ára 1 kor. Támogassuk a szegény tanulókat! Egy sorsjegy ára 1 kor. Huzás 1903. március 1.

TANULÓ SORSJEGYET.

Ő Fensége József Ágost főherceg úr és főmagassága Vaszary Kolos bibornok hercegprimás ur
fővédnöksége alatt álló budapesti Mária-kongregáció Finevelő-intézete szegény tanulók javára
nagy sorsjátékot rendez.
A sorsjáték 1901. évi okt. 31-én 85,126. sz. alatt lett a m. kir. pénzügymin. által engedélyezve.
Sorsjegyek kaphatók a „Tanuló-Sorsjáték” irodájában Budapest V., Alkotmány-u. 20.
Huzás 1903. március hó 1-en.

Huzás 1903. március 1. Főnyeremény 10,000 k. értékben. Összesen 1135 nyeremény. Egy sorsjegy ára 1 kor. Huzás 1903. március 1.

SZUPERFOSZFÁTOT,
Stassfurti kainitot szavatolt 12.4% tiszta káli = 23-24% kén-
savas káli tartalommal,
Stassfurti kálitrágyasót szavatolt 40% tiszta káli = 74-76% kén-
savas káli tartalommal,
Kovasavas kálic
(dohánytrágyázásra), továbbá
mindennemű egyéb **mütrágyaféléket**, azonkívül
Ré z g á l i c o t (98-99%)
elismert kitűnő minőségben legolesóbban szállít a
„HUNGÁRIA” mütrágya, kén-sav és vegyi ipar részvénytársaság
Budapest, V. Fürdő-utca 8.